

Memo bij Mededeling Indirecte Lozingen

Zoals bekend heeft de VNG voorgesteld om de indirecte lozingen, die nu onder het bevoegd gezag van de gemeenten vallen, weer terug onder het bevoegd gezag van de waterschappen te brengen. De omgevingsdiensten voeren, om welke redenen dan ook, geen adequaat beheer op deze lozingen, met uiteindelijk vooral ook negatieve gevolgen voor de doelmatige werking van de RWZI's en met name ook de kwaliteit van het oppervlaktewater. Waar de waterschappen tot de invoering van de Omgevingswet nog een bindend adviesrecht hadden voor bepaalde indirecte lozingen, is die bindendheid sinds 1 januari geschrapt. De invloed op de indirecte lozingen is zo voor waterschappen nog verder afgenomen. Feitelijk blijft juridisch alleen de toezichthoudende rol nog over.

Voor nu is de aandacht gericht op de betekenis voor de waterschappen van een mogelijke bevoegdheidsverschuiving ('impactanalyse'). Maar bedacht moet worden dat voor sommige indirecte lozingen provincies bevoegd gezag zijn ('complexe bedrijven' uit het Besluit activiteiten leefomgeving) en voor een beperkt aantal bedrijven het Rijk. Aandacht hiervoor volgt in fase 2 van het project indirecte lozingen.

Eerder heeft de WWE, naast het LOVH en de CWE, zich in beginsel positief uitgelaten over het verzoek van de VNG. Maar er zijn ook kanttekeningen en waarschuwingen meegegeven die meegewogen moeten worden bij de uit te voeren impactanalyse (wat zou een overdracht betekenen voor de waterschappen?) en de te kiezen constructie voor de bevoegdheidsoverdracht (hoe ziet de regeling er straks uit?).

Kerngroep Indirecte Lozingen

Eerder is besloten een 'Kerngroep Indirecte Lozingen' in het leven te roepen, samengesteld uit medewerkers van de Unie van Waterschappen en een aantal waterschappen. In februari en maart is deze kerngroep geformeerd (zie bijlage achterin deze notitie) met als opdracht in eerste instantie een impactanalyse uit te voeren bij alle waterschappen naar de juridische, organisatorische (intern en extern) en financieel-fiscale betekenis van de voorgestelde bevoegdheidsverschuiving. Hierbij wordt tevens antwoord gegeven op vragen naar de doelmatigheid, haalbaarheid en de termijn waarop de overdracht zou kunnen plaatsvinden. Ook worden de potentiële risico's uitgevraagd. De uitkomsten, zo mag worden aangenomen, zullen per waterschap verschillen.

Op 14 maart was de startbijeenkomst van de kerngroep. Hier kwam onder andere naar voren dat eerst werk gemaakt moet worden van de volgende zaken voordat een goede en zinvolle impactanalyse kan worden uitgevoerd:

1. Inzicht in de 'werkvoorraad' is nodig voor een betrouwbare impactanalyse. Om hoeveel bedrijven gaat het voor de waterschappen?
 - Daar moeten we een vrij goed beeld van krijgen, met hulp (inschatting) van de waterschappen zelf en met name de OD'en.

- Aangenomen mag worden dat veel gemeenten, OD'en en ook waterschappen niet goed weten om hoeveel bedrijven het gaat.
- Op basis van gegevens over de zuiveringsheffing is er inzicht in het absolute aantal bedrijven dat deze heffing betaalt (515.000, per waterschap bekend. Totaal zo'n 143.500 tabelbedrijven en 1.500 meetbedrijven. De rest bestaat uit kleine bedrijven, zo'n 370.000). Zie de overzichtstabel.

Aantal indirecte lozingen bedrijven Heffingsplichtig voor zuiveringsheffing				
Gegevens 2024	Tabelbedrijven	Kleine bedrijven	Meetbedrijven	Totaal
Aa en Maas	4690	16922	79	21.691
Amstel, Gooi en Vecht	22594	25532	63	48.189
Brabantse Delta	9100	12000	106	21.206
De Dommel	7764	18157	70	25.991
De Stichtse Rijnlanden	5269	24000	31	29.300
Delfland	14050	24000	46	38.096
Drents Overijsselse Delta	3581	13625	84	17.290
Fryslân	7200	25700	50	32.950
Hollands Noorderkwartier	7375	23346	82	30.803
Hollandse Delta	3702	20545	103	24.350
Hunze en Aa's	2750	13100	20	15.870
Limburg & Ws-bedrijf Limburg	8200	32000	71	40.271
Noorderzijlvest	3000	11000	8	14.008
Rijn en IJssel	3732	11849	59	15.640
Rijnland	14100	15000	100	29.200
Rivierenland	8333	16964	70	25.367
Scheldestromen	3200	11600	31	14.831
Schieland en de Krimpenerwaard	3724	13645	14	17.383
Vallei en Veluwe	5952	17868	233	24.053
Vechtstromen	3500	16700	97	20.297
Zuiderzeeland	1750	6500	79	8.329
Totaal	143.566	370.053	1.496	515.115

2. De werkvoorraad wordt ook bepaald door de vraag of alle dan wel een deel van de bedrijven in de nieuw te ontwerpen regeling wordt meegenomen. Concreet:
- Alle of alleen de meest milieubelastende bedrijven. Voorstelbaar is dat wordt uitgegaan van de 'Bal-bedrijven': de 'complexe bedrijven' (afd. 3.3 Bal) en/of ook de overige bedrijfstakken (afd. 3.4 t/m 3.11 Bal). Hierbij wordt nagegaan hoe deze selectie zich verhoudt tot de vroegere 'AMvB-bedrijven' onder de Wvo. Dat betrof bedrijven die vielen binnen één van de 21 categorieën van bedrijfstakken.
 - Gaat het alleen om overdracht van de vergunningplichtige bedrijven en/of ook bedrijven die onder algemene regels vallen? Uit de Kerngroep volgde dat er waarschijnlijk veel te winnen is bij de meldingsplichtige bedrijven. Hierbij is van belang dat veel indirecte lozingen niet door het Rijk (in het Bal), maar in de gemeentelijke omgevingsplannen zijn gereguleerd (via de bruidsschat voor gemeenten). Daarbij kan het zijn of (gaan) voorkomen dat gemeenten in hun

omgevingsplan maatwerkregels stellen, in aanvulling of in afwijking van de in het Bal gestelde regels aan indirecte lozingen.

3. Qua juridische vormgeving van de regeling zijn verschillende opties mogelijk. Ook die hebben effect op de impactanalyse en daarmee zal ook rekening gehouden moeten worden. De meest tijdrovende en kennisvragende optie is echter een vergunningverlenende bevoegdheid, zoals voorgesteld door de VNG, bijvoorbeeld met een adviesrol voor de omgevingsdiensten. Dat pleit ervoor die optie te kiezen voor de impactanalyse bij alle waterschappen.
 - In de uiteindelijke rapportage van de Kerngroep Indirecte lozingen kunnen/zullen wel andere denkbare opties worden geschetst. In fase 2 van het project
4. Wat de geformuleerde opdracht betreft zoals hiervoor beschreven, zullen ook de randvoorwaarden voor de voorgenomen bevoegdheidsoverdracht moeten worden benoemd. Eerder genoemd zijn bijvoorbeeld het zoveel mogelijk aansluiten bij het systeem van de Omgevingswet, de beschikbaarheid aan financiële middelen vanuit het Rijk voor de piek aan werkvoorraad die naar de waterschappen komt (bv. voor de eerste jaren) en een blijvend goede afstemming en samenwerking met de gemeenten en omgevingsdiensten.

Op basis van bovenstaande voeren de leden van kerngroep bij het eigen waterschap een inventarisatie uit. Daarnaast wordt gewerkt aan een vragenlijst voor de waterschapsenquête. Alle waterschappen worden gevraagd deze vragenlijst in te vullen. Daarna kan de rapportage door de kerngroep worden gemaakt.

Leden Kerngroep Indirecte Lozingen

- Herman Havekes (UvW, vz.)
- Helga van Boxtel (UvW, secr. tot medio april)
- Robin Bos (HHNK)
- Diana Broers (WSHD)
- Natasja Fraters (WS Limburg)
- Ron van Haperen (Brabantse Delta)
- Erwin van de Pol (Aa en Maas)
- Hilde Politiek (Hunze en Aa's)
- Erik de Pooter (WSRL)
- Anton Pothaar (Wetterskip Fryslan)
- Peter de Putter (Sterk Consulting, secr., opvolger Helga)
- Marjon Waaijen-Vlaanderen (HHSK)